

Motion till riksdagen

1987/88:So19

av Maj-Lis Löow m. fl. (s)

med anledning av prop. 1987/88:147 om tvångsvård
av vuxna missbrukare, m. m.

Att bekämpa olika typer av missbruk är en central fråga nu och i framtiden. Det är därför viktigt att analysera orsakerna till missbrukets uppkomst, för att därmed använda rätta metoder för att motverka dess uppkomst och bryta det pågående.

Missbrukets orsaker är inte entydiga utan mycket komplicerade. Därför är förenklade, ytliga lösningar förkastliga. De döljer tillfälligt, men ger ingen lösning på sikt.

På senare år har kvinnors missbruk uppmärksammats alltmer. Att vara kvinnlig missbrukare är belagt med än mer skamkänslor än att vara manlig sådan. Kvinnor blir därför ofta mycket skickliga på att dölja sitt missbruk. Blandmissbruk där läkemedel är en ingrediens är vanligt.

Skälen till kvinnors tilltagande användning av bl.a. alkohol måste rimligtvis sökas i en ny livssituation för dagens kvinnor. En ökad förvärvsgrad, ofta tungt och slitsamt arbete kombinerat med fortsatt dålig fördelning av huvudansvar för hem och barn, gör att kraven från olika håll kan bli överväldigande. En annan förklaring är att allt fler kvinnor, precis som många män, utsätts för stress och krav på topprestationer. En isolerad tillvaro, med eller utan barn, arbetslöshet, känsla av att vara obehövlig kan vara en tredje förklaring. Lösningen på problemet står inte att finna i återgång till en traditionell kvinnoroll. Det är i stället viktigt att bli medveten om den nya situation som uppstått och som måste mötas på ett nytt sätt.

För att synliggöra och behandla det kvinnliga missbruket krävs dels en förändrad attityd till problemet, dels en kraftig satsning på vården. Dessutom är det av synnerligen stor vikt att det kan skapas en förtroendefull relation mellan missbrukaren och de sociala myndigheterna. Det är ju framför allt genom dem som en motivering till behandling skall ske.

I propositionen 1987/88:147 försvåras möjligheterna till förtroendefull relation genom att socialnämnden ges möjlighet att agera både "angivare" och "stöttare". Det kommer att innebära en konflikt för såväl socialtjänsten som för klienten. Vem vågar vara förtroendefull emot en myndighet som genom lagstiftningen "är skyldig att anmäla till länsstyrelsen om de får kännedom om att någon kan antas vara i behov av vård. . .".

Vi menar därför att den föreslagna lagstiftningen kommer att rikta en speciell udd emot de kvinnliga missbrukarnas problem och situation eftersom det i 13 § föreslås att både socialnämnden och polismyndigheten får besluta

om ett omedelbart omhändertagande. Detta äventyrar den förtroendefulla relation som vi menar är nödvändig.

Mot. 1987/88
So19

LVM från 1981 var en politisk kompromiss. Den lagfäste dock en utvecklad praxis som innebar en förskjutning i rekvisiten från ett samhällsskydd till ett värn om och stöd för den enskilde missbrukaren. Utvecklingen efter 1982 visar inga belägg för att denna förskjutning var oriktig. Alkoholmissbruket har sannolikt minskat, narkotikamissbruket likaså. Att då som propositionen föreslår kraftigt skärpa lagstiftningen är omotiverat. Det enda skälet till en sådan åtgärd som anges är den ökade dödligheten bland grava missbrukare. Det finns dock en analys och förklaring till detta, nämligen en allt hårdare attityd från myndigheternas sida när det gäller socialbidrag och bostadsmöjligheter. Uteliggarnas skara har inte bara ökat i New York och London. Även Stockholm har sina "gubbar" som fryser och svälter.

Det finns inga verkliga belägg för att en ökad tvångsvård skulle ge ett bättre behandlingsresultat än vård i frivilliga former.

Samtliga professorer i socialt arbete i Sverige är överens om detta. Internationella tendenser pekar i samma riktning. Inget annat land med i Sverige jämförbar utveckling har tillnärmelsevis motsvarande tvångslagstiftning.

I stället för en ökad repression emot utslagna behövs en aktiv, stödjande socialtjänst. Det behövs resurser till den frivilliga vården, alltför många som i dag söker kan inte erhålla en sådan. Det behövs en utveckling av kamratstödjande verksamhet och aktiva frivilligorganisationer. Propositionens förslag och anda motarbetar detta.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

1. att riksdagen beslutar att icke genomföra propositionens förslag om förlängning av tvångsvården och det skärpta rekvisitet för tvångsvård,
2. att riksdagen ej antar 13 § i lagförslaget,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förbättrade resurser till LVM-vården och den frivilliga vården.

Stockholm den 20 april 1988

Maj-Lis Löow (s)

Margareta Winberg (s)

Maj Britt Theorin (s)